

Kapitel 1

ÄR JESUS LIV HISTORISKT?

”Jag, Tiberius Claudius Drusus Nero Germanicus, och så vidare och så vidare (för jag tänker inte ännu trötta er med alla mina titlar) ...”³

Min historiska favoritroman börjar med de här orden. *Jag, Claudius* av Robert Graves är en fiktiv självbiografi över en relativt okänd romersk kejsare. Den verkliga Claudius föddes år 10 f.Kr. och dog 54 e.Kr. Politiskt satt han på reservbänken en stor del av sitt liv eftersom han hade en funktionsnedsättning. Men när hans brorson, kejsare Caligula, mördades var Claudius den siste återstående vuxne mannen i familjen. Vid 50 års ålder blev han därför till sin stora förvåning den mäktigaste mannen i världen. Men om du inte är historienörd (eller råkar ha sett 70-talsserien som bygger på Graves bok) är det mycket möjligt att du inte har hört talas om honom.

När Claudius var barn födde en fattig tonårsflicka i en obetydlig del av Romarriket en son som hon gav namnet Jesus. Innan Claudius blev kejsare hade den

man som pojken växte upp till dött på ett romerskt kors. Istället för att födas in i kejsarfamiljen föddes Jesus från Nasaret i skymundan. Han levde ungefär hälften så länge som Claudius och dog på ett förödmjukande och ytterst plågsamt sätt. Till skillnad från Claudius (som var en bildad historiker) skrev Jesus aldrig någon bok, byggde aldrig upp någon armé och regerade aldrig över något rike. Och ändå har han med alla mått mätt blivit den mest inflytelserika person som någonsin har levt.

I det här kapitlet ska vi se på de historiska bevisen för de grundläggande faktauppgifterna om Jesus liv. Vi ska fråga oss om Nya testamentets fyra biografier – evangelierna av Matteus, Markus, Lukas och Johannes – ger oss trovärdiga vittnesbörd om den här läraren från det första århundradet. Eller är det så att de väver samman fiktion med fakta (som i *Jag, Claudius*)? Men först ska vi kortfattat beskriva Jesus liv så som evangelierna berättar om det.

Vad säger berättelsen?

En gång i tiden (närmare bestämt ungefär 4 f.Kr.) föddes Jesus i Betlehem, en liten stad i södra delen av den judiska provinsen Judeen i Romarriket. Judarna levde där som en förtryckt etnisk och religiös grupp. Jesus mamma, Maria, bodde i den oroliga norra delen i en obetydlig by som heter Nasaret. Maria var på den tiden det vanligaste namnet bland judiska kvin-

nor där. Den här Maria var så fattig att hon lade den nyfödde Jesus i ett fodertråg för djur. Men trots sina usla meriter påstod Maria att hon hade blivit gravid genom Guds helige Ande.

Det var ett fullständigt absurt påstående.

Till skillnad från sina hedniska herrar trodde judarna på en enda Gud som hade skapat världen. Han var helt annorlunda än de grekiska och romerska gudar som ibland gjorde mänskliga kvinnor med barn och därmed gav upphov till halvgudar. Men Maria hävdade att en ängel hade visat sig för henne och sagt att hennes son skulle vara Guds Son. Dessutom hade ängeln sagt att Jesus skulle vara Guds sedan länge utlovade Kung som helt skulle förändra världen: Messias (på hebreiska) eller Kristus (på grekiska). Tala om stora förväntningar!

Först verkade det som om Jesus kanske faktiskt var judarnas store Messias. Han växte upp och blev en fantastisk lärare och undergörare. Folk sa att han bara genom sitt ord kunde stilla stormar, bota sjuka och till och med uppväcka döda. Han påstod att han verkligen var Guds Son och den Messias som man hade sett så mycket fram emot. Men han sa att han ”inte [hade] kommit för att bli betjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många” (Mark 10:45). Det var oväntade ord för att komma från någon som gjorde anspråk på tronen. Allt eftersom Jesus verksamhet (hans offentliga undervisning)

fortskred, förutsade han faktiskt ständigt att han inte skulle *störta* romarna utan *dödas* av dem. Han sa att det var planen: att han skulle dö så att alla som trodde på honom skulle få leva. Men inte ens hans lärjungar förstod.

Sedan, en ödesdiger fredag efter bara några få års offentlig undervisning, spikades Jesus upp på ett romerskt kors. Allt hopp om att han var Guds store Kung släcktes. Hans lärjungar var helt förkrossade. Hans mamma, Maria från Nasaret, och många andra vänner såg Jesus dö. Men på söndagsmorgonen gick en annan Maria från en annan liten by som hette Magdala till Jesus grav tillsammans med några andra kvinnliga efterföljare. (Hon kallas även Maria Magdalena.) De sörjande kvinnorna hoppades kunna ta hand om Jesus kropp på det sätt som var brukligt vid begravningar. Men när de kom fram till graven var den tom. Två änglar visade sig för dem och berättade att Jesus hade uppstått. Maria Magdalena mötte till och med den uppståndne Jesus livs levande. Hon och hennes följeslagare gick tillbaka för att berätta för de andra lärjungarna vad de hade sett och hört.

Först trodde inte de manliga lärjungarna på kvinnornas berättelse. Men sedan visade sig Jesus också för dem. Han sa att han hade fullföljt sin plan. Istället för att besegra romarna hade han besegrat synden och döden. Därför kan alla som tror på honom få Guds förlåtelse och välkomnas in i det eviga livet.

”Det står skrivet”, förklarade Jesus, ”att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem” (Luk 24:46–47).

Det här är påskens berättelse i ett nötskal: Hela universums Gud föddes i fattigdom för att dö för dig och mig. Sedan uppstod han så att vi kan få förlåtelse och leva för evigt bortom graven. Men är det ren naivitet att tro att det kan vara sant? Somliga ifrågasätter ju faktiskt att Jesus ens har levt.

Har Jesus ens levt?

Om du tror att det är historiskt tveksamt att Jesus från Nasaret verkligen någonsin har vandrat här på jorden så är du inte ensam. En undersökning från 2015 visade att 40 procent av de vuxna i Storbritannien antingen inte trodde att Jesus var en verklig, historisk person eller var osäkra.⁴ Men bevisen för att Jesus har levt är tydliga. Bart Ehrman, välkänd skeptiker och expert på Nya testamentet, uttrycker det så här: ”Sanningen är den att oavsett vad du tror om Jesus i övrigt så existerade han faktiskt.” Det här är ingen minoritetsåsikt. Som Ehrman säger ”stöds [den] av praktiskt taget alla experter i världen”.⁵

Även om vi bortser från evangelierna, bekräftas de grundläggande faktauppgifterna om Jesus liv av andra tidiga dokument som skrivits av människor som